

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 5

urn:nbn:de:bsz:31-103771

lib. 8. c. 4. n. 28. 29. 30. & c. 5. n. 1. 2. 3. 4. **Comment. in Curtium.**

communicanda sibi, partiendaque inuicem omnia commoda, etiam ad usque bucellam panis. Inde quoque Solonis legem explicem, qua sanxerat ut sponsa cum sponso conclusa, malum cydonium cum eo comederet. Plutarch. Solone c. 32. Romulus quoque in communiione panis & aqua matrimonij factus inisse tradiur: quod fide Alexandri Neapol. refero. Sane Confarreationis nomen eo videatur pertinere. De qua volente DEO exactius ad Tacit. 4, 16, 2. Eandem causam habuisse reor Galatarum morem, quibus solenne erat, ut ex vno poculo sponfus sponsaque biberent: notissimo circa eam rem Synorigis exitio. de quo & Plutarch. in Amatorio cap. 43. Perficum autem coniugij faciendi ritum attigit Arrianus 7, 1, 22. Francicum exponit Lindenbrog. ad Tit. XLVI. L. Salicæ.

8, 4, 28. **OPES**) Addubito, an non conuenientius? *spes*.

8, 4, 29. **HOC MODO**) Nuptias Alexandri cum Roxane, depictas ab Aetione, haud minus venusto penicillo delineauit Lucianus in Herodoto.

8, 4, 30. **VVLTV ASSENTIEB.**) Sic apud Tacit. 4, 12, 1. *Senatus populusque habitum ac voces dolentium imitatione magis quam iubens induebat.* Multa huc pertinentia Gruterus discursu 28. in Tacitum: quibus probat, maxime laudari, qui minime merentur. Quod autem dicit vultum maxime seruire, testem habet Ciceronem epist. fam. 1, 9. *Fronte atque vultu simulatio facillime sustinetur.* Vnde Iuuenalis Satyra 2, 8.

Frontis nulla fides

8, 5, 1. **OBSIDES SIMVL**) Callidissimum consilium quo & postea vsus Hannibal apud Liuium 21, 21, 10. in Hispania, conquisitoribus in ciuitates missis, quatuor millia conscripta delecta iuuentutis, praesidium eisdem & obsides, duci Carthaginem iubet. Sic enim interpretatur illi Polybius 3, 33. *ὁ ἀνεγέτας ἔπετασ ἡγεὶς βονδῆεις ἕνωσ ἡδὲ κ.* De Caesare, Scutha, Philippo I. Francia rege, Heraclio, Carolo Magno &c. vide Fortinorum ad ista Taciti 3, 43, 2. occupauerat nobilissimam Galliarum subolem, liberatis studiis ibi operatam, ut eo pignore parues propinquosque eorum adiungeret.

8, 5, 2. **CRATERISM**) Idem tradit Arrianus 4, 4, 10. Craterium aduersus Catanem & Austanem, qui soli ex Paratacenis defecerant, verti debuit: qui soli ex defectoribus in Paratacene (nam & *μαγετακῶν* scribend. *προμαγετακῶν*) supererant. Ceteri enim qui simul defecerant, iam erant domiti, ut ex antecedentibus apud Arrianum constat.

BVBACENE) Hanc regionem nemo praeter Curtium laudat. Raderus. Cogitandum annon dicere voluerit *Paratacene*? Si Arrianum introspicias, videbitur.

8, 5, 3. **IN BELLVM INDICVM**) Quod iam dudum agitabat animo. supra 8, 2, 27. Et apud Arrian. 4, 3, 4. respondet Pharamani, ducem se comitemque Ponticæ expeditionis fore pollicito; *sibi res Indicas in animo esse.*

8, 5, 4. **CLYPEI**) Vett. libri *Pereti* vel *perii*: an fuit, *perii militare*? ut ipsi homines auro & ebore fulgere dicerentur, non tantum clypei illorum nam & alibi quam in clypeis tantum, sic ornatos fuisse consentaneum est. Sic de exercitu Persico supra 3, 10, 9. *fulget auro purpuraque.*

ARGENTEAS LAMINAS) Hæc verba non aduertit Raderus, cum Iustinum 12, 7, 6. erroris arcessit, quod Argyraspidas demum fecerit Alexander, cum in Indiam moueret, quid enim aliud hic expressissimis verbis Curtius? Ergo hic potius arguendus erat, quod sibi ipsi contraria scriberet, Argyraspidum supra 4, 13, 27. in prælio Arbelitico facta mentione: deceptus, ut conijcere licet, à Diodoro 17, 57. nam Arrianus 3, 2, 24. *ὄπισθεν τῶν ἀγχιμαχῶν, σκιστοῦ ἀγχιμαχῶν*, scutorum agmen; non ut Diod. *ἀργυροπιδῶν* appellat. Possset tamen dici Diodorum id haussisse ex antiquo scriptore, temporibus

bus illis coæuo, qui quum istud prælium describeret aliquanto post quam acciderat nomen illi agmini indiderit, quod tunc habebat, utpote notissimum, non illud quod pugnae tempore habuisset, iam desuetum & obliuioni traditum. Eiusmodi *πολλήων* exempla multa passim obseruantur, vt in Virgilio apud Macrobiū.

CXX, MILLIA) Intellige cum triginta millibus istis, quorum à præcipitis huius mentio, aliisque barbaris, impedimentorum potius loco, quam militum habitis à Liuiō 9, 19, 5. Nam si robur exercitus computes, verum reperies quod quidam in Panegyrico Constantino dicto adfirmat, nunquam vltra 40000. militum millia duxisse, cui & dicto loco Liuius, & Iustinus 11, 6, 2. adfentiuntur. vbi Bongarsii notam vide.

8, 5, 5. *MATRYM*) Quod multos in exercitu haberet Persas, qui ex auita consuetudine adorare eum incipientes, facilius permoturi essent Macedonas, vt exemplum sequerentur, quos alias ad id persuaderi nullo, vel paucis præcuntibus, arduum videbatur. Post hanc vocem Acidalius inserit *rauis*, exigente sensu: putem tamen potius absorptam fuisse à consimili sono superiori linea: *omnibus preparatis, rauius quod olim &c.*

ETIAM CREDI) Cum tamen ipse non crederet, nec expresse auderet iubere, vt crederetur, vide infra 8, 8, 15. & Gruteri discurs. in Tacit. 29, 3. *Quis enim imponat mihi (aut cuius) necessitatem vel credendi quod nolim, vel quod velim non credendi.* In quibus putari possit cogitasse Tertullianum qui hoc appellat *interdicere opinionem diuinitatis*, vt non liceat mihi colere quem velim, sed cogar colere, quem nolim.

8, 5, 6. *MORE PERSARVM*) De quo exacte Brissonius post prælii primi de regno Persarum. Et post eum Cordoua Didascalix cap. 3. Arniseus de Republ. 2, 3, 4, 18. & de iure maiest. 6, 19. Quibus adde Philonem de legat. ad Caium: *Quidam barbaricum adorationis morem in Italiam intulerunt: nauian Romanorum libertatem corrumpentes.* Dionem lib. 60. de Claudio: *edixit ne quis eum adoraret, ne quis ipsi sacrificaret.*

MACEDONAS) Hactenus enim ciuilius erga hos se gesserat vt supra ad 6, 6, 6. notatum est. quo alludit Lucianus in voto Samippi, omnino ad exemplum huius regis expresse: *Barbari me adorent: ego iuxta Græcorum legem imperabo, vel potius, traiecta vocula: τῶν Ἑλλήνων κατὰ νόμον ἀρχέω. Græcis secundum leges imperabo.* Hoc est secundum fas Græcorum, quibus indignissimum semper visum quemquam adorare, quam in rem multa, nec ignota exempla festinans prætereo. Id ergo iam à Macedonibus etiam audebat postulare, rem grauissimam etiam si non victores cum eo gentium, sed ab hostibus victi fuissent. Sic enim illa Liuii 9, 18, 3. capio: *desideratus humi iacemium adulationes, etiam victis Macedonibus graues, nedum victoribus.*

ADVLATIO) Extant multa passim optima dicta in pessimos adultores, quæ tu apud eos leges, qui communes locos in polyantheas coniecere. plurima quoque Stobæus 1, 42. ad quæ non pauca Optopæus. Raderus. Adde Reusner. in symbol. Anastasii Dicori. in primis nobilissimum Plutarchi opus de discrim. adul. & amici. Alexander igitur etiam *mellito* hoc *laqueo* (sic enim apud Laërtium appellat Diogenes) captus fuit: nec est quod inde se extricasse putemus, cum aut Dinocratis commentum de monte Atho in eius effigiem transfigurando, respueret; aut librum Aristobuli, in quo singulare eius cum Poro certamen, supra veri fidem tradiderat, in Hydaspem proijceret: vt narrat Lucian. de conscrib. histor. tanquam in sensus adulationi. Non enim irascebatur assentationi, sed quod nullo artificio mendacium tegens, risum potius atque contemptum sibi apud homines, quam admirationem excitatura videretur. Nam in aliis sane euenit ei quod eiusmodi hominibus solet, vt nimirum *illos in præceptis agat*

extincta libertas, & fides in obsequium servile submissa &c. Seneca de Benef. 6. 30. In tantum ut quos Dionysocolacae nominare solebant, Alexandrocolacae (Alexandri assentatores) nunciari palam pateretur. Chares apud Athenæum 12. 9. Quamquam enim in iis hominibus aliud paulo significaret id vocabulum; ipso tamen nominis sono gaudius videbatur. Quapropter non minus vere quam diserte de eo Erasmus in lingua: Habebat Alexander magnus suos instigatores, qui iuvenem suapte sponte furentem magis incenderent ad bellum, pollicentes nescio quod totius orbis dominium, subinde veluti novae facies suggestiones, hac regio tibi superest armis subigenda &c. quo loco deinceps alia magis etiam huc pertinentia subjicit, & de adulatione doctissime disserit, quæ brevitatis causa hæc omittuntur. Nec minus præclara multa apud Athenæum libro sexto. Alexandrum hoc nomine carpit Agatharchides apud Photium: laudatione enim captus est; appellatusque Iupiter, non se subsannari, sed honorari existimabat. Expetitis iis quæ fieri requirerant, natura fuit oblitus.

PERPETUUM MALVM REGVM) Adsentior plane Bernartio his verbis adstruente lectionem Cod. Ms. apud Statium 11, 257.

Non desunt regni comites - - - hoc est, adulatores, qui perpetuo hærent regno, non regi, & fortunam potius magnatum, quam ipsos amant, ut innuit Germanicus apud Tacit. 3, 71, 6. Adde Arrianum in sequenti nota.

SÆPIVS ASSENTATIO) Verissima gnome, & in qua exprimeanda certasse videantur auctores. Capitolin. in Gordianis cap. 25. Miser est imperator, apud quem vere reuidentur: Agatharchides apud Photium: Novus enim et nam grandior, multarumque rerum experientiam consecutus, per assentationem eos qui excellere dignitate, regnaque simul suadibus deleia Cassandri, Lysimachi, & Alexandri, tanta cum fuerint, Medorum, Syrorum, & Persarum: et neque generis semina reliquerint &c. Diphilus apud Athenæum 6, 16.

Nam assentator imperatores, dynastas, amicos,

Ac denique civitates evertit:

Sermone damnofo brevi tempore oblectans.

Arriani loca nescio an adverterint alii, sic enim ille 2, 2, 2. qui ad voluptatem tantum loquuntur, maximo semper regibus, cum quibus versantur, damno futuri. Siue potius, qui iucunda tantum proferentes adstant, semperque aderent regibus, illorum damno. Respicit enim id quod modo notatum; hos esse indiviosos regni comites, & perpetuum regum malum. Idem 4, 2, 6. cuiusmodi homines regibus, regumque negotiis & perniciosis semper fuerint, & nunquam esse desinent, Et 7, 5, 20. eadem fere verba repetit, quæ lib. 2. posuerat. Marcellinum 27, 11. addam de Valente: spectator æquissimus rerum, antequam adulationum perniciosis illecebris captus rempub. funeribus perpetuo deflentis affligeret.

8, 5, 7. **HONESTARVM ARTIVM**) Philosophia, poëtices, oratoricæ. Tales in Romana aula apud Tacit. 14, 16, 3. & Philonem de legatione ad Caium. Vide Plutarchum de discrimine adulatoris & amici, sapientissimo opere.

8, 5, 8. **AGIS QVIDAM**) Sic & apud Arrian. 4, 2, 15. scribitur, & in Plutarcho de discrim. adul. & amici cap. 34. ubi inligne eius specimen notatur. Nam cum Alexander cuiusdam sciræ magna daret dona, præ invidia ac dolore exclamavit; Proh rem absurdissimam! cumque iratus rex se ad eum converterisset, & Quid ais? dixisset. Fateor, inquit, indignari me ac moleste ferre quod vos Iove genitos omnes video hominibus adulationibus ac ridiculis vii. nam & Hercules Cercopibus quibusdam, & Bacchus Silenis sese oblectavit, & tales apud te in pretio esse manifestum est. Et ibid. cap. 51. nescio quos Agestias nominat; nam & ibi nostrum hunc alludere videtur: qui in nonnullis Curtii li-

bris

bris etiam *Hages* scribitur. Nisi forte propius accedat ad *Nicesia* nomen, nam & ille inter adulatores Alexandri fuit, Athenæus 6, 13.

POST CHOERILVM) De hoc inter scriptores historiæ de Alexandro dictum. Gyraldus de Poëtis Dial. 3. duos fuisse statuit hoc nomine poëtâs epicos, alium qui LXXV. Olympiade floruerit; & hunc qui cum Alexandro circa Olymp. CXIII. vixerit. Prioris etiam Suidas meminit, non sine eximiis laudibus. At hic de quo Curtius ab illo & Horatio pro omnium ineptissimo traducitur. Quod quidem contra Scalligeri sententiam (nam vnnum tantum asserit fuisse Choerilum, sumimum poëtâ, Horatiusque iudicium maximopere reprehendit, ad Eusebian. num. MDXXXIV.) contraque Mureti Var. Lect. 12, 14. & Cl. Vossii de Historic. Græcis 4, 7. euidentissime ostendit Magni illius Viri non tam librorum quam eruditionis heres D. Heinsius lib. 2. de Satyra Horatiana.

CLEO) Mirum dictum, quicquid à Cleone Siculo disputatum ait Curtius, hoc totum Anaxarcho Sophistæ Abderitano assignat Arrianus 4, 2, 14. Nec apud Plutarchum vlla Cleonis mentio, & multa Anaxarchi. Raderus.

ET CETERA) Eodem enim Plutarchi loco nominatur *Agnon*, *Bagoas*, & *Demetrius*. Item *Medius*, de quo infra ad 10, 4, 17. Apud Athenæum 6, 16. *Gorgisilus*, quo vocabulo librum inscripsit Clearchus Solentis. quod tamen non viri nomen videtur fuisse, sed patriæ. *Gorgisba* enim vrbs Troadis fuit, vt eo loco porro traditur. Apud eundem Athenæum 6, 13. *Dioxippus pugil*, cuius & in Curtio 9, 7, 16. est mentio. nec eximendus ex hoc albo Anaxarchus, de cuius adulatoria consolatione supra ad 8, 2, 12.

NATIONIS VITIO) Ergo Siculi adultores? non memini ab aliis scriptoribus hac laude insignitos. Quod semibarbare locuti sint scriptores testantur. Firmicus Astronomic. 1, 1. *acutus*; Cicero in Verrem lib. 1. *genus hominum acutum & suspiciosum* dicit: & de Orat. 2, 54. & in Verrem lib. 6. *Siculus faciosus*. *Siculi* vero apud paræmiographum de vaftris & improbis dicitur. De variarum porro gentium virtutibus & vitiis tractat Alexand. Neapol. 4, 13. Extat alius scriptor de moribus gentium improbus & impudens, cuius nomen prætereo, ne chartas meas inquinem, famosus enim potius libellus, quam verus liber. Raderus. Vide notam supra ad 4, 1, 30. & 5, 1, 37. cui iunge Tiraquellum in VII. leg. Connub. glossæ primæ parte VII. num. 61. & Bodinum de Republ. 5, 1. Ceterum Siculi multorum sententiâ pessimi mortalium sunt habiti. *Trinum*, inquit Taisnierius in Chiromantia sua, est prouerbum, inter totius orbis homines, insulares esse pessimos: inter insulares, Siculos: inter Siculos, Catanæos: Catanæa in larga platea pessimos esse cives: inter illius plateæ habitatores, esse pessimos eos, qui domum quandam, quæ pilei geris insignis, inhabitant. Facellus de reb. Sicul. 1, 1. 6. & 7. Omnes Insulari mali: pessimi autem Siculi. Sed animaduertendum est quod Firmicus 1, 4. scribit, postquam paulo supra de moribus gentium, ex vulgi sententiâ differuisset, ait: De moribus vero gentium supernacanea disputatio est. Nam & Asiaticos plurimos videmus, imo pene omnes, sobrietatis insignia præferentes: & Græcorum leuitas sæpe modesta grauitatis pondus accipit, & effrenata Scythiarum rabies quandoque humanitatis clementia mitigatur: & in senibus Galliarum populus sapientiæ temperamento prudenter conualescit: Asrorum quoque subdolas manus honestæ fidei ornamenta condecorant: & à pluribus Hispanis iactantiæ vitia deseruntur: & Syrorum auaritiâ mutauit repentina profusio: nec est inter illos acutus Siculos, stultos inuenire difficile: Ab Italis quoque frequenter dominationis imperia translata sunt.

CASTOR & POLLUX) De Castore & Polluce scripsimus ad Martialis epigrammata, & habes longissime explicata ab Natali Comite lib. 8. toto cap. 8. apud Gyraldum syntagmate 5. de Castoribus seu Dioscuris, vti Græcis appellantur, Leda ex Ioue filis,

liis, Tyndaridis. Raderus. Adde Sueton. Cæs. cap. X. Hanc autem orationem Arrianus 4, 2, 18. adscribit Anaxarcho. Item 4, 2, 6. iam ante in conuiuio Cliti cæde insignito, idem fert iactatum à nonnullis. A talibus assentionum portentis infatuatus Caligula, primo amulabatur semideos quos vocant, Liberum, Herculem, Castores, Trophonium, Amphiarasem, Amphilochem, & similes, irridens eorum oracula orgiaque, ad suam collata potentiam. Philo de legat. ad Caium.

CESSVROS ESSE) Similis in Cæsarem adlatio Virgilio Georg. 1, 34.
tibi brachia contrahit ardens

Scorpius, & cæli iusta plus parte relinquit.

8, 5, 9. NOBILES) Haud dubie perit vox Persæ, vel barbari nobiles. id ostendit tam ipsa antithesis, non modo Macedones & Græci: quam num. 21. ubi dicitur de barbaris qui conuiuio intererant. Idem sentiebat Bongarsius.

8, 5, 10. THVRIS IMPENSA) Alios veteres honores hominibus, alios heroibus, alios diis adhibebant. De quibus Gyraldus syntagin. 17. huius loci memor, etiam ex Arriano ostendit. Raderus.

8, 5, 11. PERSAS) De quibus Brissonius post pr. lib. 1. exacte. *Quin in hanc usque diem Persarum rex pro deo colitur à suis appellaturque dominus, qui calum ac terram fulciat sustineatque, & aqua, qua ille pedes abluat, religiose, cum res sacra, ac salutare morborum omnium medicamentum, adseruatur.* Cluuius German. antiquæ 1, 25. Sed & Ethiopes reges ut deos colunt. Strabo lib. 17. Diodorus 3, 5. de Romanis Imp. notum. Quorum Augustus, princeps introducendi moris eius, accepisse honores eiusmodi, non quod probaret; sed quia id postularet amplitudo imperij, cui veneratio quadam parabatur his artibus, videtur Philoni de legat. ad Caium. quæ sententia eadem vi est, cum ea quæ mox sequitur. Egyptii reges suos mortuos in deos reposuerunt, solum Xerxem viuum adhuc deum appellarunt. Diodor. lib. 2. Quod idem Romanis visitatum fuisse, suis temporibus adnotat Tacitus extremo annali quintodecimo.

MAIESTATEM) Pulcherrima gnome: coque passim citata & illustrata politicis. Incidit in parem sensum Plinius 11, 17. ubi de apibus: *Non constat inter auctores, rex nullumne solus habeat aculeum, maiestate tantum armatus.* De maiestate pulchra Ouidius ab initio quinti Faكتورum:

Affidet inde Ioui; Iouis est fidissima custos:

Et prestat sine vi sceptrum tenenda Ioui. Item:

Ille datus fasces commendat, eburque curule,

Ille coronatis alta triumphat equis &c.

Vide Clapmar. arcan. 3, 12. Arnif. de Republ. 2, 2, 12, 122. Chokier. Thesaur. Polit. 2, 9. &c. & accuratum Lipsium Polit. 4, 9. Nec omitto ex Brissonio de regno Pers. lib. 1. pag. 81. adscribere, quod Imperatoris Iuliani, qui Eunuchos, Cocos, Tonfores, palatio exegit, factum à plerisque hoc nomine improbatum Socrates histor. Eccles. 3, 1. tradit, *ὅτι παρωμένη ἢ οὐ βασιλικὴ ἀνάγει τοὺς πολλοὺς ἐξγενομένης ἐπιπέπληκται, ἐνεργητικὴν ἐπιπέπληκται βασιλείαν.* id est, ut Cassiodor. histor. Tripart. 6, 1. vertit, *quod remoto fastu palatii, contemptibile videretur imperium.*

VICISSENT INVIDIAM) Vere enim vetus Panegyrista, alludens ad Sallust. Iug. 10, 2. *difficilimum est, invidiam virtute superare:* aut, ut Iustini. 1, 2, 5. loquitur, *amplitudine rerum. nam ut ait Ouid. Amor. 1, 15, 39.*

Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit.

Tunc suus ex merito quemque tuetur honos.

Nempe teste Horatio Carm. 3, 24, 31.

Virtutem incolunt omnes.

Subla-

Sublatam ex oculis querimus inuidi. Ergo apud posteros, cum obrectationis inuidia decessit, industria testimonium redditur, ut Iustin. sine præfationis ait. Soletque fieri, ut cuius, si inter eos, quos nunquam vidimus, floruisse, non solum libros, sed etiam imagines conquiverimus, eiusdem nunc honor presentis & gratia, quasi satietate languescat. ut Plinii verbis utar Epist. 1. 16. Nam in omni laudis genere, illustres atque admiranda actiones graues inuidias & acres calumnias conflare solent. Polyb. 1. 36. Verum qui virtutem sectamini, si tamen hac quoque mercede gaudere potestis, ne dubitate, quin, etiamsi nostra iudicia malignitas & inuidia tardauerit, verum de nobis dicturi sint posteri nostri. Auctor de causis corruptæ eloqui. 23. 6. & ut ait Tacitus 4. 35. 3. Posteritas suum cuique decus rependit. Sed desino congerere talia, quamquam belle medius fidius, & sapienter dicta.

8, 5, 13. *IN CALLISTHEM*) Quare cum ex hac causa [grauitatis & promptæ libertatis] non posset, sub specie insidiarum interfectus est. Quod mali quoque præuidens præceptor eius Aristoteles, *καρπύνης* sua & fandi libertate ut parcius vteretur ad Regem vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem monuit. Diog. Laërtius in Aristotele. Valer. Max. 7. 2. 8. ext. Ammianus Marcell. 18. Loccenius. At Philostratus in Apollonio 7. 1. & 2. interfectum ait, quod uno eodemque die Macedones laudauit, & accusauit. Adde Plutarch. Alex. cap. 95. Vnde constat, eo quoque facto, nam & ibi libertatis incauta specimen dederat, incurrisse regis odium. Forte & illo, quod Athenæus 10. 9. ex pluribus scriptoribus memorat: Alexandro conuiuante, cum meri poculum, quod ad eum peruenerat, asselleret, rogante quodam cur non biberet? respondit: nolle se diem Alexandri poculum ebiberet, Asculapio indigere. Quod etiam Plutarchus de ira cohib. cap. 6. & Sympos. 1. 6. loco nunc mutilo retulit. De Callisthene videndus & Polybii locus, in Excerpt. Valef. pag. 54.

8, 5, 14. *SI REX INQVIT*) Coniunge cum Arriano 4. 2. 20. Ceterum hoc exordium per artem vsus est, ut ipsi etiam regi pudorem faceret eius rei cupiendæ: non quod ignoraret regis animum, quem homo non stupidus, aut ignarus aulæ, sed consilio & animi constantia liber, ex tot indiciis facillime deprehendere poterat.

8, 5, 15. *ET PRÆCOQVEM FRVCTVM*) Elegans similitudo & nobilis gnome: nam cito nata, cito percunt. sumpta est comparatio ab arboribus præcocibus, quales sunt amygdalus, nuciperficæ seu præcoces, de quibus Plinius 15. 14. & 16. 25. & singillatim de pomo nuciperfico, quia non aliud fugacius: *Longissima namque decerpto vidui mora est, cogisque se venundari.* Adi nostros commentarios ad Martialem 13. 46.

Vilia maternis fueramus præcognæ ramis,

Nunc in adoptiuis Persica cara sumus.

De amygdalo idem Plinius. Floret prima omnium amygdala mense Ianuario: Martio vero pomum maturat. Transferuntur hæc in ingenia præcocia, honores præperos, & hoc genus alia. Alciatus emblem. 208.

Cur properans foliis præmiis amygdale flores?

Odi pupillos præcocis ingeny.

Quintilianus enim 13. 2. testatur, hoc præcox ingeniorum genus nunquam fere peruenire ad frugem. & Accius apud Gellium 13. 2. ait: *In iuuenilibus ingenium iudem sibi placere, ut in pomis immaturis acerbitas ipsa placet; ea enim demum maturare (maturitas enim tempestiuam adfert suauitatem) reliqua ante tempus putrescere.* Adfert Claudius Minos ex Cælio Rhodigino exemplum de Hermogene Rhetore, quod in commentario eius ad Alciatum leges. Raderus.

8, 5, 18. *SCILICET EGO ET TV*) *Ὅσος εἰς τὸ αὐτὸ ἴσους ἄνθρωποι, ἰσὺν τὴν ἀρετὴν ἴσους.* Sap. XV. Sane ridiculum, deum aliquem declarari ab hominibus,

nibus, ut scilicet excellens potentia opus habeat tam imbecillo auxilio. Quod argumentum præclare vrgent omnes isti patres, qui contra factitios deos Christiani cultus veritatem propugnauerunt. Quin & ethnicorum multi satis intellexerunt, quid enim aliud Ælianus hist. var. 2, 19. Alexander Græcis scripsit, ut se deum facerent: satis equidem stultie. neque enim quæ natura ei largita non fuerat, hæc ab hominibus petendo lucrari faciebat. & ibidem Lacedæmonii: Quoniam Alexander deus esse vult, esto deus. Apud eundem 5, 12. Pop. Atheniensis Demadi irrogauit multam centum talentorum, quod Alexandrum mortalem & hominem ascripsisset Olympicis. Egregie Agefilaus, certe ille magnanimitatis præ Alexandro compos, in Plutarchi Lacon. apophth. cap. 9. qui Thasius eum, quod magna ab ipso se adeptos beneficia sentirent, templis diuinisque honoribus venerantibus, eaque de re legatos mittentibus: ut legi quos honores sibi decernerent, quesuit è legatis ac ciuitas ipsorum homines in deos posse conuertere? cum affirmarent, Agedum, inquit, vos ipsos primum deos facite: eo facto, credam vobis posse me quoque à vobis in deum mutari. Atque idem innuit Diogenes apud Laërtium: Atheniensibus Alexandrum Dionysium appellari decernentibus, me quoque inquit, Serapim facite. Postea hanc artem exercuerunt Vaticani Præsules.

FAC ALIQUEM REGEM) Age experire vires tuas, minus est regem creare & facere, quam deum. Si regem non potes, quando poteris deum? facilius est imperium dare, quam cælum, illud non potes, hoc quomodo poteris? Raderus. Optime. nam alii sine causa mutant fac aliquem deum, si regem potes facere. Illi Agefilai atque Diogenis (de quibus modo) mentem in consilio habebant, non Curtii.

8, 5, 19. **DISCERE**) Olim vidi excidisse aliquid, atque nuac etiam sentio scripsisse Curtium, à victis discere. Quod & Acidalium non fugisse postea vidi, qui supplet à Persis. Sicut & Bongarsius in suo eod. notarat. Seneca apud Augustin. de Ciu. DEI, 6, 11. Neque eo sceleratissimæ gentis consuetudo conualuit, ut per omnes iam terras recepta sit. Victi victoribus leges dederunt. De Iudæis loquitur, de quibus & Rutilius Itin. 1, 398. Victoresque suos natio victa premit. Ceterum ut talia à victis disci reuera absurdum fuerit; ita contra laudabile & vsu egregium in suam remp. transferre, quod vsquam egregium fuerit, ut loquitur Claudius Imp. apud Tacit. 15, 24, 2. Quam rem de ciuibus suis deprædicat apud Lucian. in lib. de Gymnasia, Solon ad Anacharsidem: Persuassimum habe, Athenienses sibi nequaquam dedecori ducturos, ab homine peregrino ac barbaro ex perdiscere. Adde infra ad 8, 8, 13.

SI AB ILLIS) Victoris enim est dare leges, non accipere. Vide supra ad 4, 11, 21.

8, 5, 21. **POST AVLÆAM**) Supra ad 6, 11, 12. Hoc etiam ex more Persico, de quo Athenæus 4, 10. Hos quidem vox videt per obditum ianua velum, regem autem contueri illi non possunt. Id imitantur non in conuiuio, sed in consiliis Imperatores Turca. Lips. in Not. ad Polit. 3, 8. De aulais autem eiusmodi late Briffon. lib. 2. pag. 224. & Dempsterus in Paralip. ad Rosini antiquit. 5, 10.

BARBAROS TANTVM) Simile discrimen obseruauerat supra 6, 6, 6. vbi nos vide. quod absurdum fore dixerat apud Arrian. 4, 2, 25. Callisthenes: an tibi diuersi plane honores sint decernendi, Græcis quidem humanos honores Græcorum more tibi deferentibus: barbaris autem barbarice te colentibus? vbi dixit Græcorum more Ἐλευθέρως, intellexit idem, quod ἄλλοθεν legem Græcorum vocat Lucian. citatus ad 8, 5, 6. Aristoteles ei suaserat, ut Græcis principem, barbaris dominum præstaret, quod merito improbant Plutarch. de Fort. vel Virtut. Alex. 1, 8. & Strabo sub fin. lib. I.

8, 5, 22. **SUPER REGEM**) Reuoocabo paucis in memoriam quæ ad illos Martialis Scæzontes edidi Epig. 6, 50.

Medio

Medio recumbit imus ille qui lecto.

In coenaculis Romanorum (imo & Græcorum) ut plurimum tres lecti erant, in quibus discumbebatur ad mensam, unde triclinia sunt appellata; nonnunquam duo tantum, ut apud Plautum 4, 4, 69. legas *triclinium* à duobus lectis. Porro singuli lecti capiebant binos, ternos, quaternos aut quinos etiam conuiuas, quanquam apud Romanos quini in vno lecto, raro aut nunquam accubuerint. Inter tres ergo lectos, medius lectus erat honoratissimus, & medius locus in medio lecto omnibus dignior. Tribus accumbentibus in vno lecto, summus dicebatur, qui ad caput lecti cubabat, imus, qui ad medii & dignissimi pedes. Quando duo tantum, summus dignissimus habebatur. Si quatuor, proximus à summo honoratissimus, imus vero, qui ad tertii pedes iacebat. Hæc ut ne ficta nobis putes, accurate tractant accuratissimus Lipsius lib. 3. antiq. lect. Ciaconius lib. de Triclinio. Stuckius l. 2. conuiual. c. 32. Intelligis ergo in lecto triclinari Alexandri medium accubuisse Alexandrum, qui locus erat honoratissimus; supra Alexandrum Polypercontem, ut Curtio placet, siue Leonnatum, ut Arriano 4, 2, 27. in imo, seu ad pedes Alexandri alium aliquem ex amicis quem ego Hephæstionem fuisse, ex Plutarcho Alex. c. 96. & Arriano discō, cum hoc enim inter epulas familiariter quasi seorsum est locus. Raderus. De Hephæstione magnopere dubito: nam ille certe haudquaquam infra Polypercontem aut Leonnatum accubisset. De discumbendi modo apud veteres, vide & Rosinum Antiquit. Rom. 5, 28.

8, 5, 24. *CASTIGATO DIU*) Ægre fero istud diu, & vix abstinco interpolare: *Polyp. quidem postea, castigato prius, ignouit.* Tamen diu multumque castigatum ceperis ex vulgato. Acidalius.

8, 6, 1. *IN CALLISTHE NEM*) Hinc orsi sunt nouum caput, quod quia receptum est, turbare non sustinui. Alias enim recte Raderus coniunxit hæc cum prioribus, ita distinguens: *Polyperconti quidem postea castigato diu, ignouit: in Callisthenem olim contumacia suspectum perniciosis ira fuit &c.* Estque par omnino membrorum constitutio, quam reperias in illis Taciti 3, 13, 5. *In Haterium statim inuolutus est; Scawrum, cui implacabilis irascebatur, silentio transmisit, de Tiberio loquitur.*

8, 6, 2. *MOS ERAT*) Institutus à Philippo, ut præter Arrian. 4, 2, 30. auctor est Ælian. hist. var. 14, 49. *Philippus, clarissimorum in Macedonia hominum liberis assumptis, sui curam ministeriumque ipsis imposuit: non per iniuriam aut contemptum, sed ut patientes eos laborum, & ad ea quæ fieri opus esset peragenda promptos atque paratos redderet.* At Valer. Max. 3, 3, 3. *Vetusto Macedoniae more regi Alexandro nobilissimi pueri præsto erant.* Quod verum puto: sic enim & noster infra 8, 8, 3. *more patrio & ab antiquissimis Macedoniae regum usurpato.* Sic & hodie pueri nobiles in comitatu & familia procerum, dum ex ephelis excedant, arctissimo famulatio distinentur, quod & Pollet. de foro Rom. 2, 7. notat: vnaque morem Romanum, adulescentulos post prætextam puerilem depositam, dandi in contubernium viris magnis & grauibus. Hæc ergo puerorum cohors delecta erat ex nobilissimis adulescentibus. Alii longe fuere epi-
goni, de quibus ad 10, 4, 8. infra: alii & *Βασιλειοι* apud Suidam: alii denique *Prinçipes iuuentutis* supra 6, 9, 21.

8, 6, 3. *EXCVBABANT*) Sic apud Sueton. Galba 10, 3. *delegit & equestris ordinis iuuenes, qui manente annulorum aurcorum usu, Euocati appellarentur, excubiisque circa cubiculum suum vice militem agerent.* At Gaudæ Masiniæ nepoti petenti custodia canissa sternam equitum Rom. negavit Metellus, quod contumeliosum in eos foret, si equites Romani, satellites Nymidæ traderentur. Sallust. Jug. 65, 2. vbi pro *in eos*, quod quidem tolerari potest, credo fuisse *in nos*; h. e. in pop. Romanum. Sic fere apud Tacit. 13, 41, 4. *nec id nobis virum erat, hoc est, Romanis.*